

Posudek na diplomovou práci

Mgr. Katarína Džunková,

Morfonologické rysy sanskrtu a ich slovanské paralely

v kontexte vzťahov medzi indo-iránskymi a balto-slovanskými jazykmi. FFUK, Praha 2014, 92 str.

Práce K. Džunkové se zabývá jedním ze speciálních pod-témat jazykového vztahu v rámci indoevropských jazyků, totiž staroindičtiny (sanskrtu) a slovanských jazyků. Je to téma zajímavé po stránce metodické i obsahové a diplomantka se pokusila nastítnit hlavní aspekty morfologických a fonologických paralel mezi oběma větvemi indoevropských jazyků, ale také otázek lexikálních. Přitom téma zcela nezužuje a vidí je v širším kontextu na jedné straně indo-iránských jazyků a na druhé straně balto-slovanských jazyků, což je třeba ocenit.

Práce je rozdělena do deseti hlavních kapitol, které jednak uvádějí přehledně informace o indoevropských jazycích, počátcích jejich studia a základní dělení (kap. 1–3). Další část podává přehled a charakteristiky baltoslovanských (kap. 4) a slovanských (kap. 5) jazyků. Kapitola 6 (str. 33–45) pojednává o společných charakteristikách slovanských a íránských jazyků na úrovni systému jazyka – přehledně o fonologii, morfologii a také syntaxi; (6.1., str. 35–36; budou poté podrobněji v dalších kapitolách). Dále pak sleduje podobnosti v lexiku (6.2., str. 37–44). Tady by jistě stálo za uvážení jednotlivé paralely případně doplnit o sanskrtské lexémy, pokud existují.

Další kapitoly podrobněji rozebírají otázky systému jazyka – jednak fonologie a také prozodie (kap. 7, str. 45–55), přitom zvláštní pozornost věnuje pravidlu *ruki* v indo-iránských i balto-slovanských jazycích (kap. 8, str. 56–61). Otázky morfologické (kap. 9., str. 62–73) rozebírá systematicky podle jednotlivých slovních druhů. Svůj rozbor na závěr krátce doplňuje důležitou otázkou syntaxe (9.6., str. 73), totiž základního slovosledu. Stručně konstatuje, že obě jazykové větve se liší – indoíránská větev má základní pořadí SOV, zatímco slovanská má pořadí SVO.

V jedenácté kapitole (str. 87) krátce shrnuje také sanskrtské výpůjčky ve slovanských jazycích. Co se týče moderních výpůjček, kriticky poznamenává, že názvy moderních reálií jsou sice přebírány, ale často v nesprávném fonetickém znění. Toto je třeba chápat jako jeden z obecných principů, který se uplatňuje

v různých formách kontaktu jazyků. V dnešním kulturně propojeném světě by jistě bylo vhodné pokud možno fonetické vlastnosti původních lexémů dodržovat, zvláště pokud přijímající jazyky jsou schopny např. délky vokálů rozlišovat (např. čeština i slovenština). Historicky zajímavé by bylo rozvinout otázku starších výpůjček, o kterých se diplomantka krátce zmiňuje, to by však bylo téma pro samostatnou studii a zavedlo by to tuto celkově popisně přehlednou práci jiným směrem.

Není téměř co vytknout, je to systematicky a přehledně uspořádaná práce, která jednotlivé aspekty zpracovává s dobrým vhledem a vytváří tak jakýsi základ pro další podrobnější studie v tomto oboru. Pouze některé formální drobnosti. Např.

„fonologické znění“ slov – str. 87, vhodnější by bylo mluvit o „fonetickém znění“.

V bibliografických odkazech v poznámkách pod čarou by asi bylo vhodné uvádět také rok. Na druhé straně některé údaje (např. Abajev 1958, pozn. 100, str. 39; Meillet 1902-1905, pozn. 102, str. 39; Pisani 1935, pozn. 109, str. 41; aj.) jsou pouze v poznámce, nikoli v celkové bibliografii. To je do jisté míry nevýhodné, protože diplomantka použila více prací, než je uvedeno v závěrečné bibliografii. Není jasný odkaz RV. 195,1 (str. 36), jedná se patrně o RV 2.4.1, kde se nachází citovaný text. Některé drobné překlepy, např.: Bhagavdgítu (pozn. 15, str. 13), brahmí (pozn. 20, str. 14), MILEWSKI? T. (pozn. 119, str. 44), ni-šidati (str. 58), aj. Občas po tečce u zkratky „str.“ chybí mezera.

Závěrem lze říci, že práce je koncipována systematicky a s jasným nárysem jednotlivých okruhů, podává velice srozumitelné a přehledné informace. Naznačuje zároveň, že každá z kapitol je základním shrnutím problematiky mnohem širší a zasluhovala by si podrobnější samostatné zpracování, což by přesáhlo rozměry této práce. Drobné výtky formálního rázu nejsou natolik závažné a lze je při další práci případně použití do tisku odstranit.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku výbornou.

1.9.2014

Prof. PhDr. Jaroslav Vacek, CSc.